

Szellemi tulajdon és a fiatalok Eredménytábla 2022

Előszó

Szellemi tulajdon és a fiatalok eredménytábla 2022

A szellemi tulajdon és a fiatalok eredménytábla ezen harmadik kiadása régóta várt friss információkat nyújt a 15 és 24 év közötti fiataloknak a szellemi tulajdon-jogok megsértésével kapcsolatban az Európai Unióban tapasztalható magatartásáról. A felmérés mind európai, mind nemzeti szinten bemutatja azokat az okokat, amelyek a fiatalokat arra készítik, hogy hamisított árukat vásároljanak vagy jogellenes forrásból származó digitális tartalmakhoz forduljanak, ugyanakkor rámutat azokra az eszközökre is, amelyek rávehetik a fiatal generációt arra, hogy abbahagyja a jogsértő magatartást.

A 2022-es felmérés nagymértékben megerősíti a korábbi, 2016-os és 2019-es kiadásokban bemutatott tendenciákat, ugyanakkor mélyebb betekintést nyújt a fiatalok látásmódjába és hozzáállásába egy olyan időszakban, amikor az online kereskedelem és a digitális fogyasztás jelentősen megnőtt, és ez hatással van a fogyasztói magatartásra.

A jogszerű forrásból származó digitális tartalmak irányába mutató tendencia egyértelműen megerősítést nyert, a fiatalok egyre nagyobb többsége nyilatkozott úgy, hogy a kalóz tartalmakkal szemben a jogszerű alternatívákat részesíti előnyben.

A válaszadók 21%-a azonban még mindig elismeri, hogy az elmúlt 12 hónapban szándékosan kalóz tartalmakhoz, nevezetesen filmekhez, tévésorozatokhoz, zenéhez és élő sporteseményekhez fért hozzá erre a célra szolgáló szerverekről, alkalmazásokból és a közösségi médiából. A fiatal fogyasztók egyharmada nehezen tudja megkülönböztetni a jogszerű digitális tartalmakat a kalóz tartalmaktól, illetve ez egyre kevésbé érdekli őket.

Másrészt a hamisított áruk szándékos vásárlása is megnőtt: a fiatalok 37%-a állította, hogy az elmúlt 12 hónapban legalább egy hamisított árut vásárolt (2019-ben 14%).

Ez a tendencia aggasztó, még akkor is, ha a módszertani fejlesztéseknek köszönhetően az eredménytábla korábbi kiadásaihoz képest lehet, hogy pontosabb képet kapunk.

A fiatalok hasonló arányban vásároltak hamisítványokat véletlenül, és elismerik, hogy nehéz megkülönböztetni az igazi árukat a hamisítványoktól.

Bár a válaszadók még mindig az árat tekintik a kalózkodás vagy a hamisítás fő mozgatórugójának, a társadalmi hatások, például a család, a barátok és a környezetükben élő emberek viselkedése egyre nagyobb jelentőséggel bír.

A megkérdezett fiatalok a szellemi tulajdon-jogok megsértésének megfontolására és a jogsértés abbahagyására készítő tényezőket illetően a kiberfenyegetés vagy a kiber csalás személyes kockázatait, valamint a környezetre és a társadalomra gyakorolt negatív hatások jobb megértését is szélesebb körben említik.

Ez az új elemzés egy értékes, jól használható eszközzel szolgálhat az érdekeltek, a politikai döntéshozók, valamint az oktatók és a civil társadalmi szervezetek számára, hogy tudatosságnövelő kezdeményezések segítségével támogassák a fiatal polgárok és fogyasztók megalapozott döntéseit.

Christian Archambeau
Executive Director
EUIPO

Összefoglaló

Szellemi tulajdon és a fiatalok eredménytábla 2022

A LEGFONTOSABB MEGÁLLAPÍTÁSOK

Ez a 2022-es tanulmány a Szellemi tulajdon és a fiatalok eredménytábla 2016-ban és 2019-ben kiadott első és második kiadásának folytatásaként született. Az eredeti kutatás konkrét célja az volt, hogy megértsük, melyek a legerősebb mozgatórugók és akadályok a jogszerűen és jogellenesen kínált online digitális tartalmak beszerzése vagy a fizikai áruk megvásárlása során. A 2022-es tanulmány a 2019-es felmérés kérdőívének rövidített és átdolgozott változatán alapult. Célja egyrészt az volt, hogy felmérjük a hozzáállásokban és viselkedésekben a 2019-es tanulmány óta bekövetkezett változásokat, másrészt pedig olyan új és bővebb ismeretekhez jussunk, amelyek közvetlen módon megalapozhatják a megfelelő szakpolitikai válaszokat. A vizsgálatot 2022. február 7. és 28. között összesen 22 021 (15–24 éves) fiatal körében végezték el az EU 27 tagállamában. Ez a jelentés részletes áttekintést nyújt az eredményekről, beleértve – ahol módszertanilag lehetséges – a 2019-es és 2016-os eredményekkel való összehasonlítást.

[A jogellenes forrásból származó tartalmakhoz való hozzáférés és a hamisított fizikai áruk online vásárlása továbbra is elterjedt gyakorlat a fiatalok körében.](#)

A válaszadók egyharmada (33%) használt, játszott le, töltött le vagy streamelt jogellenes forrásból származó tartalmat az elmúlt 12 hónapban. Ebből 21% szándékosan, 12% pedig nem szándékosan tette ezt. Míg ezek az eredmények nagymértékben megegyeznek a 2019-es számokkal, tíz százalékponttal nőtt azon fiatalok aránya is, akik azt állították, hogy *nem* fordultak jogellenes forrásból származó tartalomhoz (50%-ról 60%-ra). Ez a növekedés összhangban van a közelmúltban megjelent szélesebb körű szakirodalom megállapításaival.

Ami a hamisítást illeti, a megkérdezett fiatalok valamivel több mint fele (52%) vásárolt legalább egy hamis terméket az interneten az elmúlt 12 hónapban. Összesen 37%-uk szándékosan vásárolt hamis terméket, és ugyanekkora arányuk nem szándékosan (a válaszadók az elmúlt 12 hónap során szándékosan és nem szándékosan is vásárolhattak egy adott típusú hamisított terméket). Bár e kérdés eredményei nem hasonlíthatók össze közvetlenül a korábbi felmérésekkel, a hamisított áruk vásárlásának jelentős növekedését jelzik 2019 óta, amikor a válaszadók 14%-a számolt be arról, hogy szándékosan, 12%-a pedig arról, hogy nem szándékosan vásárolt ilyen árukat. Ez a változás valószínűleg összefüggésben áll egyrészt az online vásárlásnak a Covid19-világjárvány miatt széles körben tapasztalt növekedésével, másrészt a kérdésnek a 2022-es eredménytábla készítésekor történő pontosításával (amelyet a később következő 1.3. szakasz részletez). A hamisított termékek közül a válaszadók az elmúlt 12 hónapban leggyakrabban ruhákat és kiegészítőket (17%), illetve lábbeliket (14%) vásároltak.

A digitális tartalmakhoz való jogellenes hozzáférést és a hamisított áruk vásárlását továbbra is a költségek motiválják a leginkább, de egyre inkább előtérbe kerülnek más tényezők is, különösen a társadalmi hatások.

A 2019-es eredményekkel összhangban az alacsonyabb költségek és a nagyobb választék maradtak a válaszadók által megadott fő okok, amelyek miatt szándékosan jogellenes forrásból származó tartalmakhoz fordultak. Hasonlóképpen a termék megfizethetősége volt a fő motiváló tényező a hamisított fizikai áruk szándékos megvásárlására 2022-ben, ezt követte az, hogy egyszerűen nem érdekelte a fiatalokat, hogy a termék hamisítvány-e vagy sem, az a meggyőződés, hogy nincs különbség az eredeti és a hamisított áruk között, valamint a hamisítványok online megtalálásának vagy megrendelésének egyszerűsége (18%). Ugyanakkor mind a jogellenes forrásból származó tartalmakhoz való hozzáférés, mind a hamisítványok vásárlása esetében nőtt (5, illetve 6 százalékponttal) azon válaszadók aránya, akik arra hivatkoztak, hogy „a barátaim vagy más ismerőseim is ezt teszik”, ami a társadalmi hatások növekvő jelentőségére utal.

A legtöbb digitális tartalomtípushoz való jogellenes hozzáférés leggyakrabban az erre a célra szolgáló honlapokon keresztül történt.

A 2022-es felmérésbe újonnan bekerült kérdésből kiderült, hogy a legtöbb jogellenes forrásból származó tartalomtípus esetében az erre a célra létrehozott honlap a legnépszerűbb hozzáférési eszköz, különösen a filmek (63%) és a televíziós sorozatok (59%) esetében. A zene esetében az alkalmazások voltak a legnépszerűbb eszközök a kalóz tartalmakhoz való hozzáféréshez (39%), a fényképek esetében pedig a közösségi média (36%).

A jogszerű forrásokból származó, megfizethetőbb eredeti termékek/tartalmak elérhetősége, valamint a büntetés kockázata továbbra is a fő tényezők közé tartozik, amelyek miatt a fiatalok lemondanak a jogellenes alternatívákról. Ugyanakkor a 2022-es felméréshez újonnan hozzáadott válaszlehetőségek más olyan tényezőkre is rámutatnak, amelyek miatt a fiatalok megváltoztathatják magatartásukat.

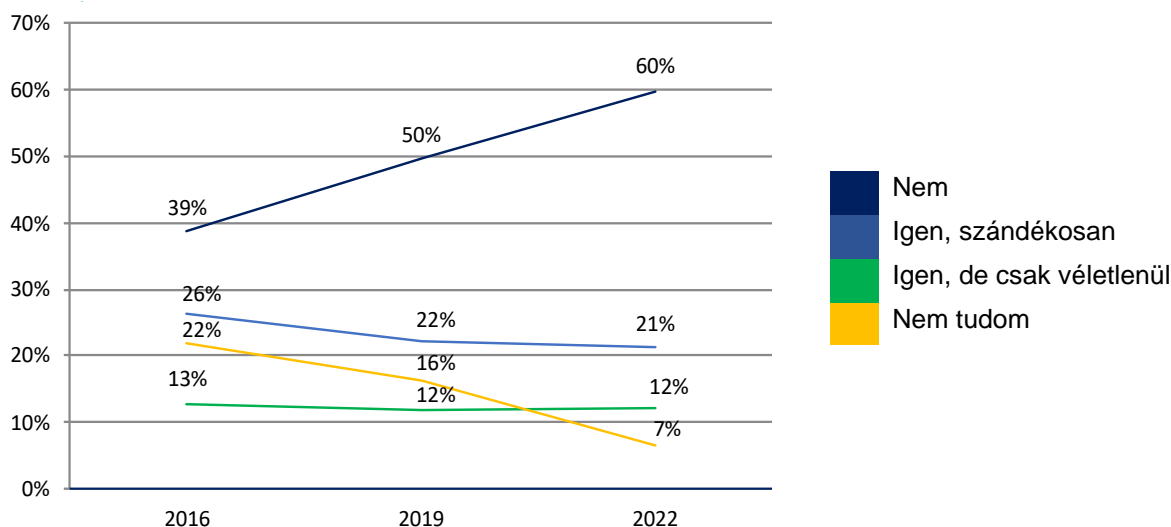
Azoknak, akik jogellenes forrásból származó tartalmakhoz fordultak, mintegy fele azt mondta, hogy felhagyna ezzel, amennyiben kiberfenyegetést (41%) vagy kibercsalást (40%) tapasztalna, míg 24% azt mondta, hogy a rossz minőségű tartalom miatt tenné ezt. Azoknak, akik hamisított termékeket vásároltak, körülbelül egyharmada (31%) mondta, hogy felhagyna ezzel, amennyiben rossz minőségű hamisítványt tapasztalna, és körülbelül egynegyede mondta, hogy abbahagyná, ha kibercsalást (23%) vagy kiberfenyegetést (21%), illetve ha nem biztonságos vagy veszélyes terméket (22%) észlelné. Hasonló arányban mondták azt is, hogy a környezetre (19%) vagy a társadalomra (17%) gyakorolt negatív hatások jobb megértése visszatartaná őket.

DIGITÁLIS TARTALMAK

Azon fiatalok aránya, akik jogellenes forrásból származó tartalomhoz fértek hozzá (szándékosan vagy nem szándékosan), 2019 óta változatlanul 33%. Ugyanakkor tíz százalékponttal nőtt azoknak az aránya, akik azt állítják, hogy nem fértek hozzá ilyen tartalmakhoz.

A 2019-es felmérés eredményeivel összehangban a válaszadók egyharmada (33%) használt, játszott le, töltött le vagy streamelt jogellenes forrásból származó tartalmat az elmúlt 12 hónapban; 21%-uk szándékosan, 12%-uk pedig nem szándékosan. Míg ezek az eredmények nagymértékben megegyeznek a 2019-es számokkal, tíz százalékponttal nőtt azon fiatalok aránya is, akik azt állították, hogy *nem* fértek hozzá jogellenes forrásból származó tartalomhoz (50%-ról 60%-ra). Ez összhangban van a szélesebb körű szakirodalommal, többek között a 2020-as „European citizens and intellectual property: perception, awareness, and behaviour study” (Európai polgárok és a szellemi tulajdon: észlelés, tudatosság és viselkedés) címet viselő tanulmányban foglaltakkal, amelyben a jogszerű digitális tartalomért fizető válaszadók aránya tizenhét százalékpontos növekedést mutatott 2017-hez képest (25%-ról 42%-ra 2020-ban) (1.1. ábra).

1.1. ábra: Digitális tartalomhoz való hozzáférés – jogszerűen vagy jogellenesen

Ahogy 2019-ben, úgy most is alig több mint minden ötödik válaszadó (21%) használt *szándékosan* jogellenes forrásokat a tartalomhoz való hozzáféréshez.

A jogellenes források szándékos használata továbbra is az átlagosnál magasabb volt a férfiak és a magasan képzett fiatalok körében. Ugyanakkor e magatartás elterjedtsége országonként jelentősen eltért, a belgiumi 29%-tól a németországi 12%-ig terjedt. A jogellenes forrásból származó digitális tartalmak fő típusai a filmek (61%), a televíziós sorozatok/műsorok (52%), valamint kisebb mértékben a zene (36%), a szoftverek (35%), a játékok (33%), az élő

sportesemények (35%) és az e-könyvek (32%) voltak. Azon válaszadók aránya, akik elsősorban *jogszerű* forrásokra támaszkodtak a tartalom bármelyik típusát illetően, végig 60% alatt volt.

A legtöbb jogellenes forrásból származó tartalomtípus esetében az erre a célra létrehozott honlapok voltak a legnépszerűbb eszközök a tartalom eléréséhez.

A 2022-es felméréshez hozzáadott új kérdés azt mutatta, hogy a legtöbb jogellenes forrásból származó tartalomtípus esetében az erre a célra létrehozott honlapok a legnépszerűbb eszközök, amelyeken keresztül a tartalomhoz hozzáférnek, különösen a filmek (63%) és a televíziós sorozatok (59%) esetében. A zene esetében az alkalmazások voltak a legnépszerűbb eszközök a kalóz tartalmakhoz való hozzáféréshez (39%), a fényképek esetében pedig a közösségi média (36%).

Az előző kutatásokkal összhangban a válaszadók fő oka, amiért szándékosan jogellenes forrásból jutottak tartalomhoz, a jogszerű forrásból származó tartalomhoz képest alacsonyabb költség volt. A válaszadók több mint fele (55%) említette ezt, amelyet az követett, hogy a kívánt tartalom csak jogellenes forrásból volt elérhető (25%), illetve nagyobb választék állt rendelkezésre ilyen forrásokon keresztül. Figyelemre érdemes, hogy a 2022-es felmérés eredményei szerint nőtt azon válaszadók aránya, akik azt mondták, hogy „a barátaim vagy más ismerőseim is ezt teszik” (12%-ról 17%-ra), ami rávilágít a viselkedésre gyakorolt társadalmi hatások növekvő jelentőségére.

A fiatalok szerint a legfőbb ok, amely arra készítené őket, hogy ne akarjanak szándékosan jogellenes forrásokból származó tartalmakhoz hozzáférni, az lenne, ha jogszerű forrásokból megfizethetőbb tartalmak lennének elérhetőek. A második leggyakrabban említett elrettentő tényező a kiber csalás és a kiberfenyegetés lehetősége volt.

A jogszerű forrásokból származó, megfizethetőbb tartalmak elérhetősége volt a legfőbb ok, amely a fiatalok szerint arra készítené őket, hogy szándékosan ne akarjanak jogellenes forrásból származó tartalmakhoz hozzáférni; a fiatalok közel fele (47%) említette ezt. Hasonló arányban mondták, hogy akkor hagynának fel ezzel, ha kiberfenyegetést (41%) vagy kiber csalást (40%) tapasztalnék, míg 29% szerint akkor hagynák abba, ha büntetést kockáztatnának, 24% szerint pedig akkor, ha rossz minőségű tartalmat észlelnének.

Azok közül a válaszadók közül, akik nem tudták, hogy jogellenes forrásból származó tartalomhoz fordultak, a többség (69%) továbbra is azt mondta, hogy nem tud különbséget tenni a jogszerű és jogellenes források között, míg 26% azt mondta, hogy nem érdekli, hogy egy forrás jogszerű vagy jogellenes. Míg az előbbi arány alacsonyabb volt, mint 2019-ben (15 százalékponttal), addig (8 százalékponttal) magasabb volt azok aránya, akik azt mondták, hogy nem érdekli őket.

FIZIKAI ÁRUK

Míg a 2022-es felmérésben a válaszadók közel kétharmada (63%) azt mondta, hogy viszonylag könnyűnek vagy nagyon könnyűnek találja a fizikai áruk jogszerű és jogellenes

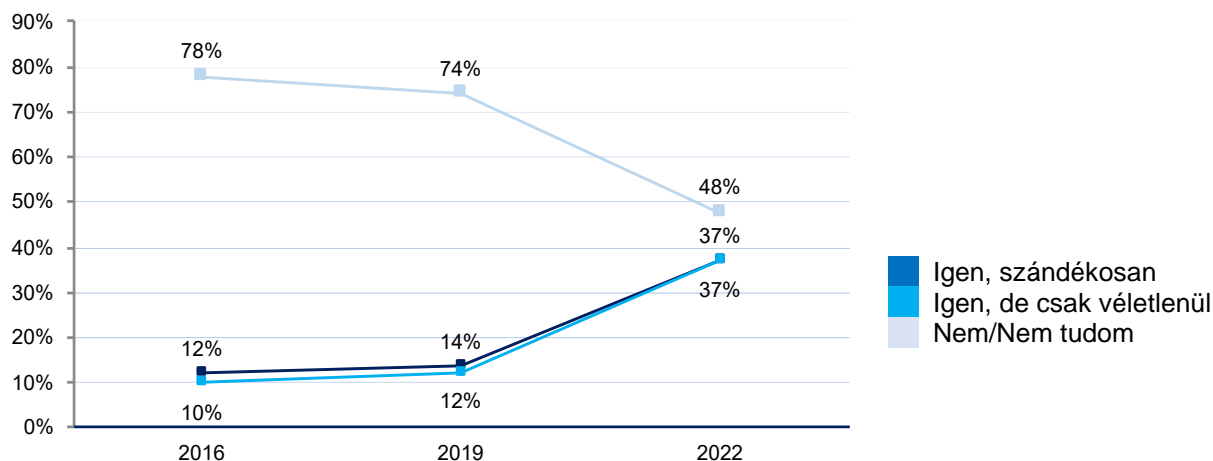
forrásainak megkülönböztetését, addig a válaszadók mintegy harmada (31%) továbbra is problémákkal szembesült e tekintetben. Ezek a problémák továbbra is a nők, a tinédzserek (15-17 évesek) és a legalacsonyabb iskolai végzettségűek körében voltak a legjellemzőbbek.

A válaszadók valamivel több mint fele (52%) vásárolt legalább egy hamis terméket online az elmúlt 12 hónapban.

A válaszadók valamivel több mint fele (52%) vásárolt legalább egy hamis terméket online az elmúlt 12 hónapban. Összesen 37% szándékosan vásárolt hamis terméket, és ugyanennyien nem szándékosan, míg 48% nem vásárolt ilyen terméket, vagy nem volt biztos benne, hogy vásárolt-e. (A számok nem adják ki a 100%-ot, mivel a válaszadók az elmúlt 12 hónap során vásárolhattak szándékosan és nem szándékosan is hamisított terméket.) (1.2. ábra). Bár e kérdés eredményei nem hasonlíthatók össze közvetlenül a korábbi felmérésekkel, a hamisított áruk vásárlásának jelentős növekedését jelzik 2019 óta, amikor a válaszadók 14%-a számolt be arról, hogy szándékosan, 12%-a pedig arról, hogy nem szándékosan vásárolt ilyen árukat. Ez a változás valószínűleg összefügg egyrészt az online vásárlásnak a Covid19-járvány idején széles körben tapasztalt növekedésével (és akár a termékek hiányával egyes boltokban), másrészt a kérdésnek a 2022-es felméréskor történő pontosításával.

Míg a korábbi kiadásokban a válaszadókat egyszerűen arról kérdezték, hogy vásároltak-e hamis árukat, addig a 2022-es kiadásban 12 konkrét termékkategóriát tartalmazó listát kaptak, és megkérdezték, hogy bármelyikből vásároltak-e vagy sem. A lista megadása valószínűleg arra készítette a válaszadókat, hogy jobban emlékezzenek a korábbi vásárlásaikra, és így pontosabban lehessen felmérni a magatartást.

1.2. ábra: Hamisított áruk szándékos és nem szándékos vásárlása

Az elmúlt 12 hónapban szándékosan vásárolt hamisítványok aránya a ruházati cikkek és kiegészítők esetében volt a legmagasabb (17%), ezt követték a lábbelik (14%), az elektronikai eszközök (13%) és a higiéniai, kozmetikai, testápoló és parfümtermékek (12%). A hamisítványok nem szándékos vásárlása nagyjából ugyanezekben a termékkategóriákban volt a legmagasabb.

Az ifjúság eredménytábla 2016-os és a 2019-es felmérésének eredményeivel összehangban 2022-ben is a költség maradt a fő motíváló tényező a hamisított fizikai áruk szándékos

vásárlására. A válaszadók alig kevesebb mint fele (48%), akik az elmúlt 12 hónapban *szándékosan* vásároltak hamisítványokat, a hamisítvány megfizethetősége vagy olcsóbb ára miatt tették ezt. További tényezők, amelyeket legalább minden ötödik *szándékosan* hamisított árut vásárló említett, a következők voltak: egyszerűen nem érdekelte őket, hogy a termék hamis-e (27%), az a meggyőződés, hogy nincs különbség az eredeti és a hamisított termékek között (24%), valamint a hamis termékek online megtalálásának vagy megrendelésének egyszerűsége (18%). 2019 óta hat százalékponttal nőtt azoknak az aránya, akik egy másik okot – az ismerősök befolyását – említették.

A válaszadók közel egyharmada, akik az elmúlt 12 hónapban *szándékosan* vásároltak hamisítványokat, azt mondta, hogy felhagyna ezzel, ha megfizethetőbb eredeti termékek lennének kaphatók (31%). Ugyanilyen arányban mondták, hogy abbahagynák, ha rossz minőségű hamisítványt tapasztalának (31%), és körülbelül egynegyedük mondta, hogy így tenne, ha kibercsalást (23%) vagy kiberfenyegetést (21%) észlelné, ha a családtagjaik/barátaik (22%) vagy mások (22%) rossz tapasztalatot szereznének a hamis termékkel kapcsolatban, vagy ha nem biztonságos vagy veszélyes termékkel találkoznának (22%). Hasonló arányban mondták azt is, hogy a környezetre (19%) vagy a társadalomra (17%) gyakorolt negatív hatások jobb megértése visszatartaná őket.

Azok közül a válaszadók közül, akik *nem voltak biztosak* abban, hogy vásároltak-e hamisítványt az elmúlt 12 hónapban, ötből három (60%) azt mondta, hogy nem tudta megkülönböztetni az eredeti és a hamisított termékeket, 39% pedig azt mondta, hogy egyszerűen nem érdekli őket, hogy egy termék eredeti vagy hamisítvány.

A felmérésben részt vevők mintegy negyede (26%) mondta azt, hogy nem tudja, vásárolt-e hamisított terméket az elmúlt 12 hónapban. Ebből a csoportból a többség (60%) továbbra is azt állította, hogy nem tud különbséget tenni a valódi és a hamisított termékek között, míg 39% azt mondta, hogy egyszerűen nem érdekli, hogy egy termék valódi vagy hamisított. Ez utóbbi arány 8 százalékponttal magasabb volt, mint 2019-ben, ami ismét a hamisítványok vásárlásának növekvő társadalmi elfogadottságát jelezheti.

KOMMUNIKÁCIÓ

A személyes biztonságról szóló üzenetek (például a számítógépes vírusok, rosszindulatú szoftverek és a hitelkártyacsalások elkerülésével kapcsolatban) továbbra is a legmeggyőzőbbek a fiatalok számára, amikor arról van szó, hogy mi tarthatja vissza őket mind a jogellenes forrásból származó tartalmakhoz fordulástól, mind a hamisítványok vásárlásától. Kifejezetten a hamisítványokkal kapcsolatban a negatív társadalmi vagy környezeti hatásokra vonatkozó üzenetek is visszhangra találtak a fiatalok bizonyos csoportjai körében.

A válaszadók leginkább akkor gondolnák el kétszer is, mielőtt jogellenes forrásból származó tartalmat használnak, játszanak le, töltenek le vagy streamelnek, ha fennállna a veszélye annak, hogy számítógépük vagy eszközük vírusokkal vagy rosszindulatú szoftverekkel fertőződik meg (53%), ha fennállna a hitelkártyaadatok ellopásának veszélye (49%), vagy ha büntetés várna rájuk (36%). A fiatalokat leginkább a hitelkártyaadatok ellopásának kockázata (43%) tartaná vissza a hamisított áruk vásárlásától, ezt követi a hamisított termékekre vonatkozó garancia hiánya (34%), a számítógépes vírusok/rosszindulatú szoftverek

kockázata (34%) és az egészségre gyakorolt káros hatások lehetősége (31%). A hamisítványokat vásárló válaszadók egyes csoportjai – különösen a legképzettebbek – számára a negatív társadalmi vagy környezeti hatásokkal kapcsolatos üzenetek is bizonyos mértékig visszhangra találtak (és valójában más válaszadók is hasonlóan indokolták, hogy miért *nem* vásároltak hamisítványokat).